Drs E.H. van der Beugel

's-Gravenhage, 15 mei 1959

FotoBtz.182592

Hooggeachte Heer Rey,

Ik ben U dankbaar, dat U op een zo duidelijke en openhartige wijze hebt willen reageren op de door U gelezen persuittreksels van een rede, die ik op 6 mei in Overijssel heb uitgesproken.

Het is inderdaad zo als U schrijft, dat de openhartigheid die onze gesprekken steeds heeft gekenmerkt, vereist, dat U mij Uw critiek laat horen, evenals het mijn voorrecht is daarop in alle openhartigheid te antwoorden.

Hoewel ik dit voor onze briefwisseling niet geheel relevant acht, wil ik beginnen met te stellen, dat ik in Overijssel zonder enige aantekening heb gesproken en dat de pers zonder tekst in handen te hebben steeds de neiging heeft om een wel zeer ongenuanceerd beeld van zo een rede te produceren. Ik zou echter deze brief niet willen gebruiken om verschillende van die nuances aan te brengen, omdat ik gaarne zo spoedig mogelijk zou willen ingaan op het fond van het verwijt, dat U mij maakt. Dit verwijt is tweeledig. Enerzijds uit U Uw verbazing over het feit, dat ik de Europese Commissie het verwijt heb gemaakt onvoldoende belangstelling te hebben voor de legitieme belangen van alle partnerlanden, waarbij ik uiteraard zeer in het bijzonder Nederland bedoel; anderzijds acht U het in ieder geval onjuist, dat, mocht die critiek bestaan, zij in het openbaar wordt uitgesproken. U wilt mij wel veroorloven mij in de eerste plaats te verdedigen tegen het tweede verwijt, namelijk dat van de openbaarheid. Ik vermag niet in te zien, dat critiek die de Nederlandse regering of haar ambtenaren op het beleid van de

De Hoogedelgestrenge Heer J. Rey
Lid van de Europese Commissie
BRUSSEL.

© NA, 2.05.116, Buitenlandse Zaken, Blok 2, 1955-1964 (Nationaal Archief, Den Haag) inv.nr. 21179
http://resources.huygens.knaw.nl/europeseintegratie/doc/S01846

Commissie heeft, niet in het openbaar mag worden uitgesproken. Op zich zelf zou voor een dergelijke openbare critiek reeds voldoende aanleiding zijn vanwege de omstandigheid, dat ook de Commissie of ambtenaren van de Commissie deze weg bewandelen. Ik moge b.v. verwijzen naar een rede, die een van de hoge ambtenaren van de Europese Commissie niet lang geleden in Nederland hield en waarbij hij de regering in Den Haag betichtte van een onjuiste tactiek inzake de vrijhandelszone en het achter Engeland aanlopen. De Nederlandse en de West-Duitse regeringen maakten volgens deze functionaris de ernstige fout, dat zij Engeland daarbij in de kaart speelden. Afgezien van de onjuistheid van deze these, hebben wij hier met één van de gevallen te maken, waarbij op de Nederlandse regering critiek in het publiek wordt uitgeoefend door een hoge ambtenaar van de Commissie. Overigens is het zo, dat openbare critiek het voordeel heeft, dat daarop in het openbaar kan worden geantwoord. De regering en enige van haar adviseurs hebben echter ook de ervaring opgedaan, dat de Europese Commissie en haar ambtenaren er niet voor terugdeinzen uitermate scherpe critiek op de Nederlandse regering uit te oefenen, weliswaar niet in het openbaar, maar via Parlementsleden en pers-organen. Niet éénmaal, maar tientallen malen komt ons ter ore, dat hetzij leden van de Europese Commissie, hetzij ambtenaren van de Europese Commissie in gesprekken met Parlementsleden, pers en anderen, de Nederlandse regering betichten van bijv. niet minder dan sabotage van de Europese verdragen. Ik geef verre de voorkeur aan openbare critiek dan aan deze meer illegale methode, maar zelfs wanneer de Commissie of haar ambtenaren zich volledig zouden hebben onthouden van hetzij publieke, hetzij niet publieke critiek op het beleid van de Nederlandse regering, dan nog geloof ik, dat het goed functioneren van de Gemeenschappelijke Markt bepaald niet geschaad wordt door publieke gedachtenwisseling en publieke critiek. Dit acht ik temeer noodzakelijk in de specifieke Nederlandse omstandigheden. Ik ben van mening, dat in geen land de verdragen van Rome met een zo groot idealisme tegemoet zijn getreden als in Nederland. Nu ben ik de eerste om toe te geven, dat de Europese integratie niet tot stand kon en kan komen zonder een belangrijk element van idealisme, maar ik ben ook van mening, dat een idealistische publieke opinie opgevoed

dient te worden ten aanzien van de noodzakelijkheid, dat dit idealisme samen moet gaan met een nuchtere en harde verdediging van de eigen belangen. Zou dit namelijk niet gebeuren, dan kan dit idealisme - en het gevaar is in dit land werkelijk niet denkbeeldig - in het tegendeel omslaan, namelijk in het gevoel van bedrogen te zijn uitgekomen. Dat gevoel is in Nederland sterk groeiende en het is een taak van de regering en haar adviseurs dat gevoel in de juiste banen te leiden en bij die taak moet ruimte gelaten worden aan de critiek op die verschijnselen, waarin wij zijn teleurgesteld. Het staat voor mij vast, dat die teleurstelling mede betrekking heeft op de wijze, waarop de Europese Commissie haar taak als objectief bestuursorgaan vervult.

Resumerende zou ik daarom willen zeggen, dat openbare critiek op de Europese Gemeenschap volstrekt gerechtvaardigd is, zowel ten aanzien van de werking van de Europese Gemeenschap als ten aanzien van de voorlichting van de publieke opinie in dit land. Uiteraard moet dit recht beiderzijds kunnen worden gehanteerd en ik meen, dat de Commissie van dat recht zowel publiek als niet publiek gebruik heeft gemaakt. Van mijn voorkeur voor de openbaarheid deed ik U hierboven reeds blijken.

Ik kom thans op de materiële inhoud van deze critiek. Ik zal mij hier enige beperking moeten opleggen, omdat ik mij overtuigd weet, dat de materiële zijde van die critiek reeds verschillende malen onder de aandacht van U en Uw collega's is gebracht.

Daar is dan eerst de vrijhandelszone. Nederland heeft het verdrag ondertekend onder de veronderstelling, dat de vrijhandelszone zou worden gecreëerd. Zij heeft er daarbij op vertrouwd, dat op grond van de geest en de letter van het verdrag de Commissie dit standpunt zou delen. Wat er in feite is gebeurd, is dat de Commissie om door ons nog steeds niet begrepen redenen, zich gerangeerd heeft achter het meest extreme en meest negatieve standpunt ten aanzien van de vrijhandelszone. De Nederlandse regering zal nooit mogen verlangen, dat haar opvattingen over de vrijhandelszone nu juist zullen worden geaccepteerd. Wat zij mag verlangen, is dat in een constructie, waarbij vijf landen van de Gemeenschap positief staan tegenover deze idee en de zesde partner, met ove-

rigens bewonderenswaardige vindingrijkheid, argumenten vindt om deze vrijhandelszone te torpederen, in ieder geval de Commissie niet de kleur aanneemt van dit ene land. Dat is bij voortduring bewust en onbewust geschied en het is een diepe teleurstelling voor de Nederlandse regering, dat de Europese Commissie het niet als haar taak heeft gezien deze ene partner te overtuigen van het belang, dat de vijf overige partners aan deze vrijhandelszone hechten.

Hoewel ik dat niet in deze vorm in het openbaar zal zeggen, meen ik in deze brief te moeten stellen, dat hier van objectiviteit van de Commissie geen sprake is geweest.

In de tweede plaats achten wij het prioriteitenschema van de Commissie ondeugdelijk. Naar onze mening heeft de Commissie als eerste prioriteit toe te zien op het werkelijk vrij maken van de markt en voor wat betreft de relaties met de buitenwereld de hoogst mogelijke prioriteit te geven aan de vrijhandelszone.

Voor wat betreft de vrijhandelszone heb ik U hierboven mijn mening gegeven. Voor wat betreft het open maken van de markt, kunnen wij ons niet aan de indruk onttrekken, dat de Commissie te aarzelend is in het aanpakken van de nog grote en moeilijk te overwinnen hinderpalen. Ik denk hierbij aan de commerciële monopolies, de Duitse landbouwpolitiek, de subsidies onder meer voor de scheepsbouw, etc. etc. Over deze onderwerpen wordt wel veel gesproken, maar het beleid van de Commissie is niet in prioriteit daar op gericht. Het heeft juist bij het ontbreken van geven van prioriteit aan deze twee onderwerpen de Nederlandse regering bevreemdend getroffen, dat de Commissie hoe langer hoe meer aan het mondiale probleem denkt, een probleem, dat door de Nederlandse regering steeds als bijzonder belangrijk is beschouwd. Hoe kan het ook anders in een land, waarvan de structuur met zich mee brengt, dat het een zo groot mogelijke openheid ten aanzien van de buitenwereld moet nastreven en zich nooit mag en kan laten opsluiten op het continent van Europa. Maar inzicht in het belang van dit probleem betekent nog niet, dat men de belangrijkere problemen uit de weg moet gaan om voor het mondiale probleem een oplossing te vinden. Bovendien heeft het de Nederlandse regering verbaasd, dat de Commissie die oplossing veel meer ziet in het vlak van

internationale hulpverlening dan in het concrete handelspolitieke vlak. Weliswaar toont de Commissie zich groot voorstander van mondiale tariefonderhandelingen, maar U, Hooggeachte heer Rey, weet evenals ik, dat op dat gebied, om het zacht te zeggen, geen spectaculaire resultaten zijn te verwachten. Vele minder ontwikkelde gebieden hebben moeilijkheden met de Marché Commun, omdat wij te hoge en te protectionistische tarieven om politieke redenen hebben aanvaard. Hulp aan die gebieden kan slechts het meest effectief zijn wanneer men op de concrete tariefpunten bereid is concessies te doen. Van enige activiteit van de Commissie op dit punt en nog minder van enige pressie op die partnerlanden op wier initiatief deze tarieven tot stand zijn gekomen, is ons niets gebleken.

Tenslotte heb ik in mijn rede in Overijssel tot uitdrukking gebracht, dat de Frans-Duitse toenadering op zich zelf een van de belangrijkste verworvenheden van het na-oorlogse Europa is. Wanneer deze Frans-Duitse toenadering zich echter vertaalt in een as Bonn - Parijs, die economische problemen van de Gemeenschap niet op eigen merites beschouwt, maar de voorwaarden van het leven van de Gemeenschap op politieke gronden dicteert, dan is daarmede een dodelijk gevaar geschapen voor de belangen van de kleinere partners. Bij het keren van dat gevaar richten wij ons vanzelfsprekend tot de Commissie, maar tot nu toe is ons van ontvankelijkheid voor dit gevaar bij de Commissie niets gebleken. En dit, Hooggeachte heer Rey, is tenslotte de kern van de zaak. De vurigheid, waarmede Nederland zich heeft ingezet voor de supra-nationale instellingen, is alleen gerechtvaardigd, wanneer die supra-nationale instellingen voldoende vertrouwen inspireren, sodat ook kleinere landen het gevoel krijgen, dat de instrumenten van economische politiek, die zij uit handen gegeven hebben, in nieuwe en veilige handen zijn gelegd.

Het is voor ons en zeker ook voor mij teleurstellend, dat wij die overtuiging thans niet hebben. Dit land is nuchter genoeg om zich te realiseren, dat als kleine partner van een Gemeenschap nooit kan worden verlangd, dat de dingen gebeuren zoals wij ze precies wensen, maar het heeft het recht te verlangen, dat de Gemeenschap een werkelijk gemeenschappelijke politiek gaat voeren, niet alleen in de formele zin, maar in die zin, dat in die gemeenschappelijke politiek onze legitieme belangen worden

behartigd. In dat streven heeft de Europese Commissie een vitale en essentiële taak, die zij naar onze mening onvoldoende vervult.

Overigens geloof ik, dat in de werkwijze van de Gemeenschap de problematiek, die wij thans in een privé briefwisseling behandelen, veel meer dan voorheen in de Raad zou moeten worden besproken, tesamen met de Commissie. De Commissie ziet naar mijn mening de Raad te veel als tegenstander, terwijl het verdrag slechts kan werken in nauw en vertrouwelijk beraad tussen Commissie en Raad.

Ik heb het op prijs gesteld om U uitvoerig op Uw brief te antwoorden. Ook ik zou het betreuren, dat in de laatste weken van onze samenwerking een element van onbegrip zou blijven bestaan. Ik herhaal U nog eens, dat ik Uw brief op prijs heb gesteld, maar dat ik de twee verwijten, die U mij daarin maakt, in het bovenstaande heb menen te moeten weerleggen.

Inmiddels verblijf ik met vriendelijke groet en gevoelens van de meeste hoogachting,

COMMUNAUTÉ ECONOMIQUE
EUROPÉENNE

Commission
J.R./R.L.

Bruxelles, le 11 mai 1959

Adresse provisoire
23 à 27 avenue de la Joyeuse Entrée,
Bruxelles 4

FotoBtz.182591

Mon cher Ambassadeur,

Je viens de prendre connaissance avec beaucoup d'étonnement des comptes rendus relatifs au discours que vous avez prononcé lors de l'Assemblée de l'Institut économique technologique pour l'Overijssel et je pense que les relations confiantes et cordiales que nous avons entretenues justifient que je vous écrive à ce sujet.

Je n'ai pas sous les yeux le texte de votre discours et les comptes rendus de presse ne reproduisent pas toujours avec les nuances nécessaires la pensée d'un orateur.

Sous cette réserve, je dois vous dire mon étonnement de lire que vous auriez exprimé l'opinion que la Commission du Marché commun ne prête pas assez d'attention aux intérêts des petits Etats de la Communauté. Une telle critique me paraît tout à fait injustifiée et je ne crois pas que vous l'auriez exprimée si vous connaissiez par l'intérieur la manière dont la Commission doit tenir tête aux Administrations nationales de chacun de nos pays dans les difficultés courantes de la construction du Marché commun.

Dans chacun des problèmes que nous avons à traiter nous nous trouvons avec des partenaires dont certains sont d'accord avec nous et dont d'autres ont plus de peine à se rallier au point de vue de la Commission et de ses services. Ce ne sont nullement toujours les mêmes avec lesquels nous sommes en difficulté et rien ne serait plus injuste que de représenter la Commission comme manquant au devoir fondamental d'impartialité qui est le sien.

Mais si même nous méritions quelque reproche dans tel ou tel secteur, je ne puis considérer comme une bonne méthode qu'un représentant des Etats membres critique publiquement la Commission. Ce n'est pas de la sorte qu'on établira avec les organismes de la Communauté les relations confiantes qui doivent régner entre eux. Cela ne pourrait provoquer que des réponses de la part de la Commission elle-même.

Jusqu'à présent, malgré les difficultés qu'elle a eues avec les divers Gouvernements, et elle en a eu avec tous,

A Monsieur l'Ambassadeur van der Beugel
Ministerie van Buitenlandse Zaken
Plein
DEN HAAG.

y compris le vôtre, la Commission s'est toujours abstenue de critiquer publiquement les Etats membres et s'est efforcée avec patience de dégager les solutions conformes à l'esprit et à la lettre du Traité.

Si l'habitude s'installait que les Gouvernements des Etats membres critiquent publiquement la Commission, cela ne pourrait mener rapidement qu'à un échange désagréable, sans profit pour personne, et dont très certainement la Communauté ne tirerait aucun avantage.

J'ai tenu à vous faire part de ma réaction et à vous dire que vos critiques publiques, au moment où notre collaboration va prendre fin, ont éveillé chez moi une pénible surprise.

Veuillez agréer, mon cher Ambassadeur, l'expression de mes sentiments les plus cordiaux

(signé) J. Rey